

OSZÉT KÖLTŐK VERSEIBŐL¹

Kosztá Hetagurov

BÁNAT

Bánat szülötti, keserűn sírjatok!
Jobb lenne nekünk kormos hamuként.
Örömmámorban zajongó népirtók,
Omoljatok össze vétkeitekért!

Csak egy is közületek ránk találna,
Népem sajtó zokogását látva.
Egy sincs köztetek, ki nagy bánatunkra,
Velünk, fájó könnyeit hullajtja.

Lánkra vertétek meggyötört testünket.
Földben halottak nyugtot nem lelnek!
Büszke hegyeinket is elvették!
Vesszőzésünknel nincs nagyobb vétek!

Szétszéledünk, elhagyva kis hazánkat,
Szétkergettek, mint dühödt vadállat!
Vezérünk, hol vagy? Gyűjts össze bennünket,
Tán eljövendő, szebb életünknek...

Legyőzőink mély szakadékba löknek.
Haza-anyácskánk zokogva sóhajt.
Szégyenünkben dicstelenu halunk meg:
Jöjj, Vezérünk! Nyújtsd e végső óhajt.

---

¹ A költők közül a legnagyobbnak tartott Koszta Hetagurov 1859-1906-ig élt. A többi költő verseit az Észak-Oszétiában megjelenő Darjal internetes folyóirat orosz nyelvű változataiból ültettük át. A műfordításokat Molnár-Ilés Gábor végezte a Tavasszal című vers kivételével, amely Berki Ferencné Erzsike munkája. A nyersfordítások elkészítésében Dercze Lászlóné Ludányi Anna és Szakállós Lajos voltak segítségünkre.

Ahszár Kodzati

Én és a szúnyog

A szúnyog és én – bezárva egy zugban,
Én és a szúnyog – drámai helyzet...
Vérszívó öcsém, vidám szíved dobban?
Éhségtől sorvadsz... Őrizd türelmed!

Téged megértlek, várjál még egy kicsit –
Kialszik a fény... Szívem megremeg –
Lecsapsz rám, mint egy bombázó „Messzersmidt”,
Idézve e feszítő félelmet!

Ilyen az élet: fáradhatatlan harc,
Friss véremmel repülsz a sötétbe...
Kis szobácskámban csakis engem akarsz!
Barátocskám, ez így nem jön össze!

Most én fölkelek és tested szétkenem,
Gátlástalan, bűnös gonosztevő!
Megloptál, mint tolvaj a sötétben,
Az én véremtől vígan zümmögő...

Egyébként pedig... Hagylak, hogy röptülj el!
Jól laktál már, nem vagyok kegyetlen!
Vérem gazemberek isszák gyönyörrel!
Barátom, tűröm, s büszkén viselem.

A szív évgyûrûi

Szívem, mint fenyő, ahogy növekszel!
Évgyûrûid előttem láthatom.
Bár üdébbé válik néhány gyûrû,
De elszomorít lassan a fájdalom.

Szorítanak e gyûrûk, mint a kígyó!
Tekeredik halált hozó ringyó,
Hiába volt gyönyört adó ez öl,
Átfon, megfojt – múltó idő megöl...

Kosztá Hetagurov

Fatima Cagolova

Az anyaság átlényegülése

A hold nőni kezd, én születni kezdek,
A titokzatos éjben alakul egy élet.
Istenség ujjain szép versek szövődnek,
Az élők örülnek világra jöttömnek.

Még ég a gyertyám, mint dalocska is mondja,
Míg a fáradt orvos vívja értem harcát,
Vörösen pislogva nézek az arcokra,
Újszülött sírása köszönti a sorsát.

Behavazott kórház ablakán néz be a Hold,
Óreg bábaasszony anyám mellére tesz.
Most még csak közömbös, hogy mi is lesz veled?
A világ rád milyen feladatokkal ront?

Életem elindult, mutatók haladnak,
Nyúlósan, mint a méz, lassan folyik a tej.
A pelenkáid már nedvesek alattad:
Földi pályafutás! Lesz itt számodra hely!

Homályos üvegen Nap néz már keresztül,
Január zord havát szórja szél veszettül,
Kezdődik életed, nyílik előtted út:
Isten teremtménye, mielőbb mondj búcsút!

Anyám, te csitítod ordibáló „masszád”:
„Megyünk már!” — s beakad ajtóba tollpárnád.
Szétrúgom pihéket, mik hidegtől védnek,
Nem látom értelmét rést befedő kéznek.

Telik a Hold újra, csak körben forogva.
Táplálsz tejjel, kit világra hoztál.
Boldog vagy, nem gondolsz az átélt kínokra,
Csak a szép dolgokra emlékezel most már!

Fatima Cagolova

Az Istenség meghallgatása

„Mielőtt az Isten alkot, velünk elbeszélget.
A sötétségből kilépve, nézd a fényes eget!”

Rilke: Óraiítés

Hallgatunk, Istenség hangja,
Hogy megszülethessünk újra,
Nyomorúságos homályból.
Kirepülünk e világból!

Isteni madárseregek,
Egyre csak növekedjetek,
Mert a szárnyak muzsikája
Testvért ment testvér számára!

Kik velem együtt meghallják
Szerelmük halk dobogását,
Isten, Szentháromság, hozzád
Gyönyörű szívük elhozzák!

.....

„Hát a bátyád, hol van?”

„Mindjárt itt lesz, csak összetereli a nyáját.”

Kép a Hetagurov Múzeumból

A SZENTEK ELMENNEK

Könnyesek, vakok a szemek,
Nincs erő látni szebbet.
Nincsenek régi szentek.
Kedvesek: nem kedvesek!

Gyertyák lassan elégnek,
Ajkak viaszfehérek.
Kezek így összetéve
Egy imával felérnek.

Hiába kopogtat szépség,
Vágyaink rég üresek.
Vaddá gyötör az éhség.
Hol vagytok, régi szentek?

Nincs bánat, nincs ravatal,
Nincs temetési ének.
Piac harcol piaccal,
Zajban és szennyben élek.

Hová jutsz még a mában?
Nézd szűkülő világát:
Kolerás Szodomában
Az eget is eladják.

Tépd ki e vak szemeket,
Figyeld a néma csendet:
A tolvajok szentek lesznek,
És a rossz nők is szentek,
Szentek lesznek a gyilkosok,
S a szentek mind elmennek.

VERŐFÉNYES, GONDTALAN GYERMEKKOR
(Részlet)

Anyámnak

Görögdinnyék ágy alatt, szünidő, forróság.
Tegnap varrt új ruhácskám öltöztet manapság.

Az apai bekecs hálóhely kis cicáknak.
Parány karmaik közt virágszirmok cikáznak.

Két hét a nyárból és egy mozizás emléke,
A mama sült kotletje és Cooper-film egyszerre.

Sült krumpli illat az aroma őrzője,
S szomszédunk éretlen, savanyú szőlője!

TAVASSZAL

Lányaimnak: Anasztáziának és Jekatyerinának

Milyen szürkék az idő szegletei!
Milyen ritkák a csodálatos percek!
De megpezsdtítik a fiú szíveket
Az álmaikban felsíró hangszerek...

De a kislánykák viruló mosolya,
Az őserőt, az életet másolja...
Ó, várjál! Még várjál!
Egy szempillantás, megzendül az idő.
Ó, készülj! Ó szépülj!
A sors tenyerén bimbózik a jövő
S a kikelet hárfái zengedeznek
A szirmot bontó örök Szerelemnek!

Palláné Szénási Magdolna

A K. L. HETAGUROV ÁLLAMI EGYETEMRŐL

A K. L. Hetagurov neves oszét költőről elnevezett állami egyetem Oroszországban, az Észak-Oszét-Alán Köztársaság fővárosában, Vlagyikavkazban található. A hazánk területének mintegy tizedrészét kitevő kis köztársaság csodálatos természeti környezetben, a Nagy Kaukázus kellemes klímát biztosító északi lejtőin terül el. A köztársaság lakóinak száma mintegy 600 000, akik többsége, mintegy 70%-a, város lakó. A Köztársaság területén a többségben lévő oszétok mellett oroszok, grúzok, örmények, zsidók, görögök és azerbajdzsánok is élnek.

Az észak-oszét autonóm terület 1924 óta az Orosz Köztársaság része. Az 1936-ban és 1991-ben bekövetkezett történelmi változások nem hagyták érintetlenül ezt a kis, a központi területektől igen messze elterülő köztársaságot sem. A fejlődés számottevő és látványos.

A megélhetést elsősorban agráripari tevékenység biztosítja. Az ipari tevékenységek közül a bányászat, a gépgyártás, a festékipar és a keményítőgyártás emelkedik ki. A mezőgazdasági termelés területén a gabonatermesztés, az állattenyésztésben pedig a tej- és a húsfeldolgozás dominál.

Észak-Oszétiában pezsgő kulturális élet folyik. A 90-es évek adatai szerint a köztársaság területén 204 könyvtár és több múzeum működik, közülük a leghíresebbek az Észak-Oszét Köztársasági Néprajzi Múzeum, Vlagyikavkaz Városi Múzeuma, a Hetagurov nevet viselő Oszét Irodalmi Múzeum, és a Tuganov Képzőművészeti Múzeum.

Az Oszét Köztársaságban a felsőoktatási intézményeket is beleértve 12 tudományos intézet működik. A mai egyetem természetesen nem előzmények nélkül lépett elő a semmiből. A pezsgő szellemi életből sokféle tudományos társaság, majd intézmény alakult ki, például az Oszét Történelmi-Filológiai Társaság, amely a ma is működő Észak-Oszét Főiskola közvetlen elődjének számít.

A Hetagurov Állami Egyetem

A mai egyetem közvetlen elődje az 1920-ban Terszk városában alapított főiskola volt. Az intézmény megalakulásakor azt a célt tűzte maga elé, hogy a nép minél szélesebb rétegeinek nyújtson magas színvonalú képzést.

A kapuit 1920-ban megnyitó észak-oszét pedagógiai főiskola 1938-ban vette fel K. L. Hetagurov oszét költő nevét. A mindössze 2307 hallgató a főiskolán kezdetben a következő öt karon tanulhatott: természettudományi, történelmi, irodalmi, matematika-fizikai és földrajzi. Hamarosan beindult az aspiránsképzés is. 1923-tól az oktatók tudományos munkáit rendszeresen kiadták. A gyűjteményes írások sorozatának a „Tudományos feljegyzések” címet adták.